

Ефективність державного управління. 2017. Вип. 1 (50). Ч. 1. С. 13-20.

7. Бреус С. В. Аналіз стану і перспективи експорту високотехнологічної продукції промисловості України. *Стратегічні пріоритети*. 2010. № 1 (14). С. 16–22.

8. Бреус С. В. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності машинобудівного комплексу України. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 1. С. 162–169.

9. Денисенко М. П., Бреус С. В. Зарубіжний досвід регіонально-адміністративного управління та можливості його імплементації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 5. С. 56–60.

УДК 351.2

Бугас Н.В., к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА У ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Через повномасштабну війну державна регіональна політика потребує повного переосмислення. Спостерігається нова хвиля публікацій, безпосередньо присвячених методичним та практичним аспектам планування регіонального розвитку, у тому числі на рівні територіальних громад [3,7]. Нова типологія територій, новий підхід до податкового регулювання та стратегій громад, зміни в адміністративно-територіальному устрої в відповідно, наразі постає питання якою буде децентралізація після війни?

Місцеве самоврядування було першим після Збройних Сил України, хто зустрівся з ворогом під час повномасштабного наступу РФ на Україну. І навіть

на тимчасово захоплених територіях і в регіонах, де тривають активні бойові дії, місцева влада здебільшого продовжує працювати. Є поодинокі випадки колаборантів на політичних посадах, але це критично дрібна цифра. Навіть ті громади, що перебувають у тимчасовій окупації, змогли змобілізувати харчові резерви, налаштувати логістику. Це означає, що з цієї точки зору реформа децентралізації вдалася.

Ще один доказ цьому – місцева влада повсюдно чинить опір окупантам. Особливо яскравий приклад – Херсонська область, де відбуваються регулярні мирні мітинги проти окупації. Це означає, що ставка росіян не спрацювала, як і їхні «методички», за якими окупанти мали б співпрацювати з місцевою владою. Вони просто не розуміють, що в Україні працюють демократичні інституції, місцева влада – це люди виборні, а не призначені згори.

Більше того, реформи останніх двох років, зокрема зміна адміністративно-територіального устрою, також ускладнили плани загарбників – адже вони спиралися на старі карти, старі підходи до того, як працює наша держава. І були абсолютно не готові до того, що насправді все функціонує по-іншому. Разом із тим тепер регіональна політика потребує повного переосмислення. Підходи до розвитку територій, громад, регіонів, що здавалися логічними 2-3 місяці тому, просто не будуть працювати тепер.

Сама регіональна стратегія тепер має ґрунтуватися на новій типології територій. Якщо раніше ми ділили їх за критерієм географічним, рельєфним (наприклад, гірські території), то зараз ключовим фактором стає безпека і віддаленість від збройних можливостей агресора [1]. Саме на це в першу чергу зважатиме інвестор. Рельєф, логістика, наявність інфраструктури і робочих рук стає тим, що набувається, але не є критичним для інвестора. Мінрегіон вже провів тут гарну роботу, але вона потребуватиме законодавчого забезпечення. Бо типологія потягне за собою відмінності в підходах до управління, оподаткування і, навіть, адміністрування місцевих податків.

Є спільна позиція з Мінрегіоном, Асоціацією Міст України, що тепер у нас буде 4 типи територій такі як тимчасово окуповані території, території, де відбуваються бойові дії, опорні території – там, де спокійно, але при цьому вони надають першу допомогу тим територіям, де є бойові дії. Яскравий приклад подібного взаємозв'язку зараз – це Одеса-Миколаїв. Одеса цілеспрямовано щоденно завантажує гуманітарні вантажі на Миколаїв. Опорними також можна назвати Житомирську, Дніпропетровську області.

Території глибоко тилу – найбезпечніші області, куди переселилося найбільше населення, куди відбувається релокація підприємств [2]. Це регіони, котрі тепер генеруватимуть основу економіки та мають стати основою для економічного стрибка. Категоризація буде гнучкою, адже ситуація на фронті змінюється. І, наприклад, Чернігівська область з території з активними бойовими діями тепер стає опорною.

Найперший крок – це надати Уряду інструменти розподілити регіони на відповідні території. Після цього у різних регіонах має запрацювати дещо різна податкова та економічна політика. Наприклад, у територіях глибокого тилу було б актуально нарешті здійснити передачу адміністрування місцевих податків на місця. Бо зараз держава не може повноцінно опікуватися цим питанням із низки причин.

Якщо раніше ми вимагали стратегії громад щонайменше на сім років, відповідно до державної стратегії, то тепер розуміємо, що «цементувати» щось на такий тривалий термін просто не актуально [4]. Зараз має бути більше тактичних кроків. Потрібно мати стратегічне планування на випадок абсолютно мирного плану, на випадок повторення загострення та на випадок нового повномасштабного вторгнення. І відповідно до цього розуміти, як працюватиме економіка тієї чи іншої території у тих чи інших умовах. Маємо бути готові до кожного сценарію розвитку подій.

Також вкрай актуальною темою, що потребуватиме врегулювання, стануть поодинокі анклавні, що були збережені через законодавчі прогалини в 2020. Війна продемонструвала, що це гостро впливає на ефективність управління територіями. І це треба виправляти. Змінилася і вся економіка [8,9]. Раніше ми формували громади на основі економічних показників, перспектив на основі кількості дітей шкільного дошкільного віку тощо. Тепер, через внутрішню міграцію та збитки, нанесені окупантами нашій інфраструктурі, все змінилося [5,6].

Узагальнюючи викладене, є всі підстави стверджувати, що сьогоденний рівень соціально-економічної стабільності у регіонах вимагає розробки та обґрунтування принципово нової організаційно-правової моделі регіонального розвитку, яка б чітко вписувалася в нові реалії нашого життя.

Література

1. Гаврилець О.Б. Філософсько-правові підходи удосконалення регіональної політики держави. *Економіка та держава*. 2022. №1. С. 135-139.
2. Тищенко О.П. Механізм забезпечення ефективного планування регіонального розвитку та напрямки його удосконалення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №5. С. 43-50.
3. Зверяков М.І., Кухарська Н.О., Клевцевич Н.А., Шараг О. С. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція: монографія / Одеський національний економічний університет МОН України. Одеса: Атлант ВОІ СОІУ, 2019. 241 с.
4. Як війна змінить регіональну політику в Україні: децентралізація, громади, податки, економіка /Гаряча агрополітика/<https://agropolit.com/blog/503-yak-viyna-zminit-regionalnu-politiku-v-ukrayini-detsentralizatsiya-gromadi-podatki-ekonomika> (дата звернення: 09.06.2022).
5. Цалко Т. Р., Невмержицька С. М. Проблеми сучасної підготовки та кадрового забезпечення державної служби в Україні // Електронне наукове

- видання «Публічне адміністрування та національна безпека». – 2021. – №1. – С. 17-24. – URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16148563087462.pdf>
6. Невмержицька, С. М., Цалко, Т. Р., Бреус, С. В., Бондаренко, С. М. (2021). Стратегічне планування розвитку територій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. – 2021. – № 3. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1992>
7. Діденко Є. О., Цалко Т. Р., Кирилко Н. М. Дослідження стану стратегічного потенціалу як визначальна вимога ефективного регіонального управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 4. – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=2044> (дата звернення: 11.07.2022). DOI: 10.32702/2307-2156-2021.4.32
8. Kasych A., Vochozka M. (2019). The Choice of Methodological Approaches to the Estimation of Enterprise Value in Terms of Management System Goals. *Quality Access to Success*, Vol. 20, No. 169/ April 2019, pp. 3-9.
9. Kasych A., Vochozka M. Methodological support of the enterprise sustainable development management. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2018. №1. С.371-381.